

ROSA DE CENDRA

RAHOLA, Pilar

Ed.: Columna, 2017; col.: Clàssica; 400 pàgines. Premi Ramon Llull 2017.

Albert Corner i Espiga, supervivent de la guerra de Cuba, decideix ser ric com sigui. I el destí li ho permet, assassina el seu cap i s'apropia dels seus diners, i així aplega una fortuna i adquireix poder. Es casa amb una noia bleada i conformista «com un lluç», i tenen cinc fills. L'Albert no creu en res, ni té cap ideal, ni estima el seu país; només vol sobreviure i fer-se més ric. És partidari d'Espanya i de tot el que l'ajudi a mantenir la seva posició. El fill gran, l'Avel·lí, és un patriota de la Lliga que es casa amb la Dolcina, adusta, però intel·ligent i oportuna. L'Enric és molt sensible, es fa mestre de l'Escola Moderna i es posa en contacte amb el món de l'anarquia llibertària. Descobreix la seva homosexualitat, s'embolica amb un amant i provoca la ruptura familiar. Enmig de la gran revolta de la setmana tràgica, l'Albert, d'acord amb els policies que realitzen la repressió, fa apallissar el seu fill, que acaba marxant de casa per sempre. La Merceneta, la quarta filla, era «diferent», «pensava massa», deia la seva mare. És la representant del feminisme cultural que canviarà la societat. El llenguatge de les dones és diferent de les violències d'una banda i una altra, elles faran un món nou, just i bell. La novel·la està ambientada als començaments de segle XX, quan la Lliga Regionalista guanya les eleccions sota el lideratge de Cambó i Prat de la Riba. Monàrquics i lerrouxistes s'organitzen i s'activa la revolta: contradiccions i inseguretats barrejades amb il·lusions i esperances d'una societat millor. Es relata la tristament famosa Setmana Tràgica del 1909. Són moments efervescents i les guspises comencen a saltar. Barcelona serà una rosa de foc però també una rosa de cendra. *«Escoltava l'Enric, escoltava el pare, escoltava l'Avel·lí, cada dia més indignat amb tot i amb tothom, amb la revolta, amb els revolucionaris, amb els lerrouxistes, que eren els veritables piròmans de Barcelona, i també amb els anarquistes, i amb els sindicalistes i els socialistes, que havien atiat el foc i després no l'havien sabut apagar, sí, amb tothom, però també amb un estat cec i violent que ofegava Catalunya i matava sense pietat, i en escoltar-los a tots, la Merceneta s'adonava que el pare i els germans parlaven el mateix idioma, i que aquell idioma no era el seu».*

Presenta els fets de la Setmana Tràgica, els seus antecedents; la ràbia popular per la guerra d'Àfrica i les injustícies socials. El maltracte a Catalunya per part de l'Estat i les propostes dels partits i grups polítics. La ceguesa suïcida del bàndol revolucionari, aprofitada pels infiltrats del govern central, lerrouxistes i militars actors de la repressió, provoca un estat de caos que dona al Govern espanyol l'excusa per intervenir. Els catalanistes agafats entre dos focs no poden dur a terme el seu projecte i cauen víctimes de l'esclat de violència i la repressió conseqüent. Moltes de les afirmacions dels personatges són totalment actuals (2017) i representen les tendències i interessos dels distints grups. Tret de la violència desfermada i de la guerra colonial, moltes accions i reaccions tenen el seu paral·lel en el debat sobre la independència i la relació amb l'Estat. Alguns passatges resulten reiteratius i es fan una mica lents.

Sovintegen temes punyents que són tractats amb una certa frescor. Les descripcions són breus i no insistents. Tot i els valors positius que es desprenen de certs plantejaments, hi manca un sentit més pregon de les conviccions fortes, ja que els personatges que declaren professar fe religiosa, ho fan només com una opció cultural que té conseqüències positives. També hi ha força invectives contra l'Església, sempre però en boca dels anarquistes i radicals.

LB-2

23/6/2017